

Hwad Behagas?

Somnia plus vigili quam dormienti nocent

Bellmansällskapetets Medlemsblad

N:o 3 Anno 2007

Mina damer och herrar,

Den 15 september 1976, på dagen för 31 år sedan, inledde Vitterhetsakademien ett 3-dagars symposium; "Tio forskare om Bellman". Redaktören för den symposieskrift som följde var en ung man vid namn Horace Engdahl. Två av de medverkande forskarna var James Massengale och Lars Lönnroth, vilka finns med här också idag. Herr Engdahls närvaro i dessa vackra lokaler är nu av mer permanent art.

1976 var alltså sist det begav sig. Det var sist det arrangerades ett brett vetenskapligt symposium kring den störste sångaren som Norden bar. Det är således hög tid att så sker igen.

Vid Symposiet 1976 diskuterade Olof Byström Standardutgåvans framtid, den vetenskapligt kommenterade utgåvan av Bellmans diktning, som Bellmansällskapet haft som sitt främsta uppdrag alltsedan begynnelsen 1919. Initiativtagare till Standardutgåvan och Bellmansällskapet var den självlärd brukskassören i Surahammar, Arvid Stålhane. Han ansåg att det saknades en vetenskapligt hållbar och någorlunda fullständig utgåva av Bellmans skrifter. Han sökte kontakt med professor Henrik Schuck - som ställde sig positiv till Stålhanes projekt.

Bellmansällskapet bidades. I styrelsen ingick bla Martin Lamm, Erik Axel Karlfeldt, Albert Engström, Bellmansångaren Vicke Andrén och Agne Beijer.

En solid klubb av samtidens stora män, representerande såväl poesin, musiken som bildkonsten. Projekt Standardutgåvan är nu fört i hamn - efter ca 80 år! Första volymen Fredmans epistlar, utkom 1921. 82 år senare, år 2003, kom den, om icke viktigaste, så nödvändigaste delen, volym 20, Register. Docent Gunnar Hillbom, som 1980, hade haft ansvar för utgivningsarbetet krönte det med en registerdel, färdigställd blott några månader innan han gick bort i sin cancersjukdom. Förlusten av Gunnar Hillbom, som människa och som generös och eminent bellmanforskare, känner vi alla djupt. Det självklara: "Fråga Gunnar!" får inte längre något svar.

Vissa människor lämnar en rymd av tomhet efter sig. Symposiet 1976 inbegrep givetvis också Bellmans musik. James Massengale talade om "Musical-Poetic patterns in Bellmans Song Verse", Folke Bohlin om "Bellmantraditionen inom körsången" - och inte minst CG Stellan Mörner om "Nyare forskningsrön kring

forts.

Bellmansällskapet

Ordförande
fil.dr. Anita Ankarcrona
08-660 59 25

Vice ordförande
doktorand Bo G. Hall
08-88 91 09

Sekreterare
f. chefsjuristen Bo Ståhle
08-20 41 13

Protokollsekreterare
doktorand Jennie Nell
070-682 24 03

Skattmästare
Owe Eurenus
08-664 15 16

Klubbmästare
fil.kand. Cecilia Wijnblad
08-643 59 25

Hwad Behagas?
doktorand Bengt Jonshult
08-570 100 89

Övriga ledamöter
direktör Hans Jacob Bonnier
docent Carina Burman
fil.dr. Stefan Ekman
docent Lennart Hedwall
fil.mag. Olof Holm
museidirektör
Christina Mattsson
fil.kand. Hans Nilsson
teaterchef Ture Rangström

Postadress:
Bellmansällskapet
Östermalmsgatan 14
114 26 Stockholm
Tel 08-20 41 13

E-post: stahle@rixmail.se
Hemsida: www.bellman.org
Sällskapets pg: 45 19 50-0

Bellmans poetisk-musikaliska egenart”.

Även äldre tiders forskare har förvisso ägnat sig åt Bellmansmusiken, som tex Johan Flodmark “Om Bellmanmelodiernas ursprung” (1882), Adolf Lindgren, “Bellmansmusiken” (1895) och dansken Torben Krogh, “Bellman som musikalisk Digter” (1964).

Våra dagar främste kännare är tvivelsutan professor James Massengale, som bla gjort musikkomentaren till de av Gunnar Hillbom ederade och kommenterade nya utgåvorna av Fredmans Epistlar (1990) och Fredmans Sånger (1992). Utgåvor som var grundade på Hillboms banbrytande handskriftsstudier.

Arbetet med Standardutgåvan är alltså avslutat. Näja, avslutat! Vetenskapligt arbete är ju ett slags sisyfosarbete; när man anser det vara färdigt, är det dags börja om på nytt. Men vi håller an.

Bellmansällskapet har haft som sin lika stora uppgift att värna, vårda och främja kunskapen om Bellmans musik och inte minst att främja Bellmanssången. Åren 1994 och 1997 utförde Gunnar Hillbom och musikförläggaren Jacob Boëthius en kulturell gärning av det stora formatet då de förenade dikt och musik till den enhet som Bellman själv kunde ha önskat. Med generöst ekonomiskt stöd av Stockholms Stads Brandförsäkringskontor, Brandkontoret (som försäkrar sedan 1746) och som alltså i stort sett är jämnårigt med Bellman, kunde man producera en heltäckande CD-utgåva av alla Fredmans epistlar och alla Fredmans sånger.

forts.

Sid

- 1 Ordförande har ordet
- 4 Selskabet Bellman i Danmark...
- 5 Mycket Bellman på Bokmässan
- 5 Lönnroth på mässan
- 6 Nytt på CD
- 7 Folkefest på Sophienholm
- 8 Bellman och musiken
- 10 Nya Bellmanmanuskript
- 11 Höstmöte
- 12 Redaktörens ruta

Likväl som man har Bellmans texter i sitt bibliotek måste man ha hans musik i sitt diskotek. Det ligger inom ramen för ett rimligt krav på en kanon. CD-utgåvan består av klassiska inspelningar av Folke Sällström, Taube, Åkerström Vreesvik, Samuelsson, av epistlar och sånger som aldrig tidigare funnits på skiva samt av en rad nyinspelningar med, bl.a Martin Bagge, Allan Edwall, Povel Ramel, Monica Zetterlund”, Ernst Hugo Järegård, Sonja Hedenbratt, Erik Sedén, Svante Tureson, Lill Lindfors, Tommy Körberg. Detta uppbåd av artister och skådespelare säger något om attraktionskraften och utmaningen i Bellmans konst. Det är f.ö. Povel Ramel som gör epistel nr 1, Till Cajsa Stina, “Gutår båd natt och dag. Bellman och Povel Ramel; ett samförstånd över århundraden.

“Odödlige Bellman, du andas då än!
Ditt blod som din vers, än med liflighet flyter”

Skrev CG Leopold när Bellman år 1792 tillfrisknat från sjukdom. Ja, Bellman lever! Föga anade kanske Leopold att det mer än 200 år senare inte finns ett barn som inte sjunger Bellman; Fjäriln vingad, Gubben Noak. Vilken annan 1700-tals diktare har det så ställt?

Vad vill vi då åstadkomma med symposiet “Bellman och musiken”? Vi har som synes beslutat oss för att tiden är kommen att på allvar ägna oss åt den musikaliska aspekten på Bellmans verk. Epistlarna och sångerna är avsedda att framföras. Som estradör, som performer, geniförklarades han av sin samtid - och vem av oss skulle inte ha velat se och höra honom!?

Vi vill följa en linje från Bellmans eget musikaliska sammanhang i det gustavianska musikkivets centrum, via Bellmansmusikens hemhörighet i 1700-talets melodikarusell av folkmusikaliska traderingar, till hans förhållande till 1700-talets musikaliska teatrala affektlära. Vi fortsätter genom 1800-talets iscensättningar av Fredmanvärlden till en överblick över Bellmanssången under 200 år och slutar med ett samtal om, och illustrationer till, Bellmans instrument. Hur lät de? Vad betyder deras ton och klang för den musikaliska/poetiska förståelsen av epistlarna och sångerna? Detta för att vi på skilda sätt vill stimulera och förnya intresset av och kunskapen kring Bellmans musikaliska värld, dess förutsättningar i sin egen tid, dess tradition samt dagens förståelse och mottagande av den.

Vi vill att även dagens unga artister skall finna att Bellmans poesi och musik kan tänjas i många riktningar utan att brista; mot modern viskonst, blues, jazz, rock och raga. Och mina herrar: han kan sjungas av kvinnor! Vänta och hör! Vi vill befria honom ur schablonens och nostalgins bojor. Varje tid, varje artist, har sin Bellman - liksom varje tid har sin Shakespeare, sin Mozart. ”För Bellman i Tiden” – kort sagt. Just detta rum bekräftar på ett självklart sätt en ömsesidighet och ett igenkännande; det mellan Carl Michael Bellman och Lars Forssell. Bellman tilldelades 1791, av Svenska akademien det Lundbladiska priset. Lars Forssell fick Akademiens Bellmanspris 1968.

Så till söndagseftermiddagens Caprice. Vi vet att begreppet Caprice det är lånat från OD, men de har å andra sidan lånat sitt namn Orphei Drängar från Epistel 14:

forts.

Hör I Orphei Drängar/Stämman era strängar. Vi betraktar det som tjänster och gentjänster.....,

Capricen vill bjuda en mosaik av skilda sätt att i dag tolka och sjunga Bellman. Hos Bellman finns den stora livsdikten av shakespeariansk dimension, av trollflöjtsk totalitet; ett absolut gehör för människans existentiella villkor. Eller med Gunnar Ekelöf ord : "Bellman är likt Mozart – en diamant på Guds finger.

Jag vill slutligen tacka dem som gjort det möjligt för Bellmansällskapet att genomföra detta symposium.

Jag vänder mig till Brandkontoret, som åter handfast försäkrat oss om att ur engagemangets eld och låga lyfter en Fågel Fenix, till Svenska Akademien som ställt såväl medel som miljö och sin ständige sekreterare till förfogande samt till Goethe-institutet som gjort det möjligt för oss att här på plats få uppleva Bellman i bayersk dräkt.

Och så till sist; Horace har påmint mig om professor Staffan Björks ord till honom vid symposiet 1976: "Glöm inte poesin!" Vi glömmen den inte. Den är strängarna på Bellmans lyra.

"Bellman och musiken" på Stora Börssalen 15-16 september 2007

Inledningsanförande av Anita Ankarcrona

* * *

Selskabet Bellman i Danmark i Ulla Winblads fotspår

I september genomförde en delegation från Selskabet Bellman i Danmark ett ömt och känslösamt besök vid en närmast helig Bellman-plats i Stockholm, nämligen vid självaste Ulla Winblads krog, vanligtvis kallad "Faggens krog" i södra Stockholm.

Besöket skedde i skuggan av det magnifika symposiet i Stockholm om "Bellman och musiken" den 15-16 september, anordnat av svenska Bellmansällskapet, givetvis besökt av en försvarlig grupp från SBiD under ledning av *formanden* Sören Sörensen. Vid symposiet framförde för övrigt Nis Bank Mikkelsen, som symposiets slutnummer och till publikens jubel, sitt mästarnummer FE 23, "Ack, Du min moder..."

Ulla Winblads krog, eller som den heter "Faggens krog", är faktiskt ett av de idag bäst bevarade av Bellmans många minnesmärken i Stockholm. På 1770-talet hölls där, då i en lantlig idyll, en krog som ofta tjänade som utflyktsmål för Bellman och hans kamrater. Vård för krogen var Bellmans barndomsvän Erik Norström, en slarver som en tid levde tillsammans med Maria Christina Kiellström, dvs Bellmans sångmö Ulla Winblad, som alltså då var krogvärdinna. (Nordström och Ulla omnämns ju exempelvis i slutversen i FE 48 "Solen glimmar", där Mowitz bryskt meddelar: "*Maka åt dig Norström! Frun hör ju till oss alla.*")

forts.

Vid Faggens krog festade man och spelade kägelspel, och i en ganska lång beskrivning av naturen, spelet och samvaron skildrar Bellman i FE 55 hur sällskapet roar sig och skålar, hur man var klädd, hur den ljuva naturen inspirerar dem, hur man besjunger Bacchus. Den svårjungna melodin har gjort att episteln sällan blivit sjungen.

Det var seniorkören i Stockholms-OD som hade inbjudit de danska gästerna, som tack för det förnämliga mottagande som kören fått av SBiD år 2005 i samband med framträdande vid det årets program vid Sophienholm. Och även om FE 55 var svårjungan brast kören ut i flera andra Bellman-kvartetter under ledning av mästerdirigenten Håkan Sund, dels vid Ulla Winblads krog, dels vid en efterföljande lunch hemma hos körmedlemmen och SBiD-hedersmedlemmen Lars Lönnback och hans hustru Birgitta.

Red.

* * *

Mycket Bellman på Bokmässan!

Bok & Bibliotek i Göteborg är en jättelik happening för alla litteraturälskare. Som vanligt är det slående hur Bellman hela tiden där är närvarande. För att bara nämna tre, slumpvisa exempel så förekom hans namn vid seminarier i så skilda ämnen som ”Vad är humor?”, ”Oscar Levertin som kritiker” resp. ”Estradören Evert Taube”.

Sedan snart tio år har sällskapet haft en egen monter vid mässan mitt i de litterära sällskapens kvarter. Den placeringen skulle många andra sällskap vilja ha. – det fick vi flera bevis på. På kvarterets egen lilla

scen deltog vi dessutom upp med fyra kortföredrag, varom mera på annat håll.

I montern sålde vi böcker, affischer och cd-skivor. Nytt för i år var ett vykort i färg med Carl Michael. Dessutom hade Bosse Forssell tagit fram en karta som visar hur olika orter i Västsverige förekommer i Bellmans diktning. Framför allt fick alla intresserade besökare en nyss framtagen broschyr om sällskapet.

I år hade montern fått en total ansiktslyftning, tack vare Karin Noomi Karlsson, som blivit sällskapets verkliga klippa i allt som rör mässan. I viss mån hade hon fått hjälp av Stefan Ekman och Henrik Otterberg. Dessa tre bemannade också montern, främst tillsammans med medlemmar från Västkusten (i turistreklamen ju kallad Bästkusten!). Ett särskilt tack går därför till Bo Forssell, Ulf Kinding, Holger Lövestad, Tomas Pettersson och Anders Roxenholt.

Bo G Hall

Lönnroth på Mässan

Först ut bland sällskapets föredragshållare i Göteborg var professor Lars Lönnroth som valt ämnet ”Bellman – texten och musiken”. Han inledde med Kellgrens ofta citerade formulering – i förordet till Fredmans Epistlar – om Bellmans förmåga att sammansmälta text och musik till en unik enhet. Lars ställde frågan om Carl Michael påverkats av den på hans tid populära s.k. ”affektläran”. Denna gick ut på att vissa toner uttryckte vissa känslor; sålunda stod dur för något glatt och moll för något sorgligt.

forts.

Som exempel valde Lönnroth först Epistel nr 85 – ”Fan i fätöljerna” – där Jergen Puckel och Fredman representerar helt olika känslolägen. Melodierna hade hämtats från operan ”La jeune Indienne”, ofta spelad i Stockholm på 1760- och 1770-talen. Bellman hade dock ”bättrat på” effekterna i musiken.

Ett annat exempel var ”Fråssan” i Fredmans Sånger som handlar om en döende malariapatient, men vars musik ursprungligen hade en utpräglad religiös karaktär. Den muntra melodin i ”Upp Amaryllis”, ju en glad och älskvärd pastoral, har Bellman – om ock i ett annorlunda tempo – också använt i ett slående sorgligt sammanhang, nämligen om den döende ordensriddaren Kihlberg. Ytterligare ett exempel utgjorde Epistel nr 12, ”Gråt Fader Berg”, vars melodi hämtats från Händels ”Messias” och fått noteringen ”framföres lamentabile”, alltså på ett klagande eller sorgesamt sätt.

Lönnroths slutsats var att när det gällde Carl Michael var i många fall själva framförandet det väsentliga – inte musiken. Till bilden hör att skalden – såvitt man vet – inte kunde läsa noter. Det mesta tyder på att Bellman inte direkt studerat affektlärens postulat men att den kan ha påverkat honom indirekt via operamusiken.

Bo G Hall

* * *

Nytt på CD

Vår Bellmanvän Sten Magnus Petri har greppat den svenskbyggda lutan, tagit på den bästa gåbortsperuken och presenterat en trevlig

och välklingande samling Bellmanvisor. Tillsammans med Christer Karlbergs ensemble har han nyligen givit ut CD:n ”Nå, skruva fiolen”. Sten Magnus Petri ansluter sig till en klassisk tradition av Bellmansångare. Det är vackert, ambitiöst och för det mesta stämningsfullt.

Det är en veritabel hitparad, där allt från de berusande balepistlarna till de mer stillsamma Djurgårdspastoralerna finns med. Urvalet känns möjligen något traditionellt. Det är väl kanske framförallt den alltför sällan spelade, så utsägligt vackra ”Böljan sig mindre rör” från *Bacchi Tempel* som sticker ut från den gängse repertoaren liksom ep. 66 ”Se hvar Movitz sitter där”, om Movitz tillfälliga (och kortvariga kan man förmoda), insatser som porträttmålare.

Det är också ett roligt inslag att Sten Magnus Petri valt att återge den ursprungliga sängkammarfars-versionen av ep. 72, ”Glimmande nymf”.

Den är en månfärd från den sublima erotik som vi känner från den nästan kusligt vackra originaltexten. Personligen tycker jag att Sten Magnus Petri lyckas bäst när han släpper på polityren och agerar sina tolkningar, som i ”Fader Movitz Bror” och ”Ach vad för en usel koja”, som är två av skivans starkaste spår.

Det som verkligen lyfter inspelningarna är de stundom nyskapande och eleganta arrangemangen. Christer Karlberg visar med eftertryck att han är en av våra absolut främsta när det gäller att ackompanjera och arrangera visor. Det är sparsmakat men ändå utsmyckat, och för det mesta elegant, sobert och kärleksfullt. Karlbergs medmusikanter visar också med skärpa att de kan traktera sina instrumenter.

Sætningen fløjt, gitarr, fiol och cello ger tveklöst den mest klassiska klangbilden till Bellmans visor. Sten Magnus Petri ger oss en traditionell Bellman, ett klassiskt urval och en sjuårdeles välkammad CD. Tack och applåder!

(Sten Magnus Petris CD "Nå, skruva fiolen" kan beställas via telefon 08-661 69 25 eller 0708- 16 46 25. Pris: 150 kr)

Hasse Nilsson

Folkefest på Sophienholm

Den sjette Bellmandag på Sophienholm blev, trods lørdagens skybrud, en sand folkefest. Allerede fra middagstid strømmede folk forventningsfulde til restauranten og den græsklædte skråning foran udstillingsbygningen.

Underholdningen begyndte, længe inden det officielle program, for komponisten Phillip Fabers solistkor - den ene af årets nyheder - holdt mikrofonprøver - og sang lige så skønt som inde i programmet. Også en klovn optrådte: formanden for Selskabet Bellman i Danmark, forfatteren Søren Sørensen, kom traditionen tro slæbende med busten af dagens digter - og midt nede på skrænten skred han i en mudderpøl, så sølet sprøjtede til alle sider. Busten forblev ubeskadiget - i modsætning til formandens beklædningsstykker. Han måtte hjem og skifte fra yderst til inderst.

Det særdeles velsyngende kor indledte med glansnummeret om *Ulla, min Ulla*, den med *Hvor er det guddomligt, se de enge her!* Derefter skiftede musikken til Mozart, de tre drenges kor fra

operaen *Tryllefløjten*, sunget af de fire unge damer og fire unge herrer i koret. Jo, for Bellman - i billedskikkelse skulle hyldes, og når Bellman i sin tid hyldede Mozart, var det rimeligt at Mozart nu hyldede Bellman. Teksten var fra i torsdags; forfatteren Søren Sørensen havde skrevet en festkantate og læste selv recitationen, der sluttede med at Bellman fik en krans af vinløv og -druer hængt om parykken.

Bassangeren Stefan Haugland tog det store publikum i søndagsskole og gav med Bellmans viser lektioner i Gubben Noach, Potifars hustru og den skønne Susanne, og bagefter sang han duet med sopranen Karin Thulemark i den lille, elegante kantate om fuglene på rede, en fødselsdagshilsen til en kær veninde, som Bellman og hans ven, komponisten Wikmansson, skrev sammen. Begge sangere var nye på Sophienholms flydende scene, og begge faldt med deres intelligent fremførte skønsang i højeste grad i tilhørernes smag. Særligt fremhævede folk Karin Thulemarks samspil med guitarvirtuosen Allan Thorsgaard. Efter pausen kom en gammel kending, den svenske rocksanger Anders Strengberg, og fik alle felt-, strand- og havestole til at rocke med på de gennemrytmiske udgaver af de 200 år gamle, men lige livskraftige og indholdsrige sange. Bellmandagen på Sophienholm arrangeres i samarbejde mellem Sophienholm/Lyngby Tårnbæk kommune og Selskabet Bellman i Danmark og støttes finansielt af Tømmerhandler Johannes Fogs Fond, BG Bank Lyngby og Fondet for Dansk-Svensk Samarbejde.

Red.

BELLMAN OCH MUSIKEN

Bellmansällskapetets stora satsning: 2-dagars symposiet "Bellman och musiken", ägde rum i Stora börssalen den 15-16 september med en rad inbjudna musik- och litteraturforskare, musiker, sångare och estradörer av alla schatteringar.

Ordföranden Anita Ankarcrona inledde med ett anförande i vilket hon hälsade alla deltagarna i symposiet och auditoriet, ca 200 personer, välkomna och antydde vad dagarna skulle komma att bjuda på. Nu var det Bellman och musiken som gällde. Undertecknad var visserligen i salen men befann sig fortfarande i Morfeus armarna och uppfattade vad som sades som en dröm. Lyckligtvis kan anförandet i sin helhet läsas på annan plats i detta nummer. Hon tackade emellertid varmt Svenska akademien, Brandkontoret och Goetheinstitutet för deras stöd som möjliggjort symposiet. Därefter fick vi höra dagens moderator Lennart Hedvall, eminent kännare av bl.a. den gustavianska musiken, tala om Bellman som författare till ett antal sångspel, vidare som gäst i det Palmstedtska musikaliska hemmet, något som nog bidrog till Bellmans orientering mot det klassicistiska, och till sist om Bellman som ledamot av Kungl. Musikaliska Akademien. Han blev mot slutet av sitt liv personlig vän med tidens stora kompositörer, Kraus, Wikmansson, Uttini m.fl. Hans förhållande till förläggaren och redaktören av Fredmans Epistlar och Sånger, Olof Åhlström, belystes. Tyvärr saknas ju tillräckligt biografiskt material för att underbygga säkra relationer de inblandade emellan.

Plötsligt saknade föredragshållaren ett ark i sitt manus, vilket skärpte åhörarnas uppmärksamhet, när han nu fritt ur hjärtat talade om Bellmans *Fiskarstugan* och en upptäckt, som kastade ljus över Bellmans uppenbarligen stora tonomfång — en närkontakt med Bellman som sångare.

Som andre talare uppträdde den som ägnat Bellmans musik mest ingående studium, den amerikanske visforskaren och professorn vid University of California James Massengale. Han har ansvarat för musikkomentaren i Standardupplagan i samarbete med Gunnar Hillbom i dennes heroiska slutförande av detta projekt liksom i nyutgåvorna av Fredmans Epistlar och Sånger. Det är endast under korta sommarmånader här i Sverige, som han har kunnat ägna sig åt musiken till Bellmans texter. Med stor charm och pojkaktighet kåserade han om detta ämne, om hans företrädarens tillkortakommanden och om möjligheter, som modern datateknik erbjuder att spåra tänkbara och troliga melodier.

Forts.

Efter en stärkande lunch talade Märta Ramsten, känd från radion och tidigare chef för Svenskt visarkiv, om Bellmans sannolika användning av melodier som var på modet, även ute bland folket och i olika varianter. Det är omstritt om Bellmans alls kunde läsa noter men hans musikalitet är det ingen som har ifrågasatt. Antagligen hade han ett enastående gehör och musikminne, som gjorde det lätt för honom att använda och i lämpliga fall parodiera melodier, som alla kände till. Vi fick höra intressanta inspelningar av gamla, mycket gamla röster, om inte från 1700-talet så näst intill — åtminstone i tradition från 1700-talet.

Prof. Lars Lönnroth från Göteborg, som häromåret utkom med den viktiga boken *Ljuva Karneval*, i vilken han visar hur Bellman visste att överskrida sina olika genrer, t.ex. den religiösa i sin episteldiktning, samtalade med sin kollega vid samma universitet, musikforskaren prof. Jan Ling om tidens musikaliska affektlära. Bellman kände alldeles uppenbart till denna, vilket illustrerades på ett övertygande sätt av Martin Bagge, som under hela dagen hoppade upp på scenen och sjöng till allas förtjusning. Olika strofer i en rad kända visor fick sin musikaliska känslvariation i enlighet med denna affektlära.

Bellman må ha varit mer eller mindre passé några årtionden efter sin död, men romantikerna romantiserade honom, kung och fosterland samlades kring hans byst, Tegnér odödliggjorde honom med en strof, Carlén gav ut hans skrifter med underbara stockholmiananoter och Strindberg i Fryxells efterföljd ondgjorde sig över kulten av hans person. Första symposiedagen avslutades av docent Johan Stenström från Lunds

universitet. Han studerar 1800-talets bellmansreception. Här talade han om hur Bellman och hans musik förekommer i tidens teaterrepertoar. Han gav dråpliga inblickar i hur Fredmansvärlden framställdes i olika stycken, som t.ex. i C.F. Dahlgrens sångspel *Ulla Winblads födelsedag eller Paris dom* från 1831.

Ett referat som detta gör inte rättvisa åt åhörarens intryck hurusom dagen oppklarnade allteftersom, detta tack vare det ena föredragets eko och svar i det andra. Ens insikter steg som burna av uppåtgående vindar.

Andra dagen gick ännu mer i musikens tecken. Det började med att styrelseledamoten Hasse Nilsson presenterade sin discografi, ett livsverk som förtecknar mer än 3500 insjungningar av Bellman — den finns på Sällskapetets hemsida. Vi fick lyssna till en röst ur det längesedan förflutna, så svag och fladdrande som lågan av ett nästan nedbrunnet vaxljus, följt av ett spektrum av kraftfulla, friska, dramatiska, andlösa och självsvåldiga tolkningar, som alla vittnar om Bellmans ständiga närvaro. Fascinerande.

Nästa programpunkt handlade om musikens fysiska sida: instrumenten. Fyra exekutörer, Martin Bagge, Carl Håkan Essmar, Gregor Händler och Sten Magnus Petri, samtalade om sina olika stränginstrument: citrinchen, cistern, gitarren och lutan, och om deras respektive begränsningar, fördelar och möjligheter. Det var sakkunskap som ingav stor respekt.

Så kom lunch — och så kom hela eftermiddagens CAPRICE, med Akademiens sekreterare Horace Engdahl som en mycket sympatiskt humoristisk konferencier. Nu var det

betydligt fler i publiken. *Bellman på 2000-talet* hette det, och det spände verkligen över ett stort register: Bellman som opera, Bellman som jazz och som rock, rapp, raga, Bellman som bayersk vinkällarunderhållning, Bellman som studentkörsång — detta kan inte beskrivas utan måste höras. Och förhoppningsvis kommer man att kunna göra det. Avsikten är att symposiets föredrag skall bli en ny del av *Bellmansstudier* med en tillhörande cd-skiva. Men jag vill i alla fall taga mig rätten, som gammal och gammaldags, att särskilt berömma Maria Lindström för hennes tolkningar av epistlarna 78, *Knapt Jeppe hant ur gluggen gå in*, och 71, *Ulla! min Ulla! säj får jag dig bjuda...* Det är roligt gjort, det är känsligt, det är skådespeleri på hög nivå. Jag tror att Bellman skulle ha uppskattat Maria Lindström. Och jag är säker på att han skulle ha erkänt den danske skådespelaren Nis Bank-Mikkelsen som sin like eller kanske till och med som sin överman. Hans framställning av t.ex. *Ach du min Moder!* är storartad, skakande konst. Det var rätt att låta programmet avslutas av Bank-Mikkelsen. Bättre kunde det inte slutas.

Fast konferenciern lyckades bra, när han krängde på sig sitt handklaver och hemförlovade oss alla med att spela *Så lunka vi så småningom* och uppmana till allsång. Det var generöst att bjuda på det. Tack!

Anders Ryberg

Nya Bellmanmanuskript

Tre stycken okända Bellmanmanuskript har sett dagens ljus. Det rör sig om två brev och ett Epistelmanuskript! Breven, som avslöjar en del om familjen Bellmans privatliv har i sig ett inneboende biografiskt värde, men det är tveklöst Epistelmanuskriptet som får knäveckan att vika sig. Gunnar Hillbom konstaterade en gång att manuskript har den egenheten att de sällan dyker upp på kommando - de lever s.a.s. sin egen tillvaro och oftast är slumpen inblandad. I föreliggande fall får man nog tala om slumpens spel. Vad är det då för ett slags manuskript? Ja, det rör sig om Bellmans första femtio Epistlar - så som man möter dem hos Stockenström och Lissander. Men det stannar inte därvid. Vid en "snabb" (ingenting går snabbt inom Epistelforskning!) genomgång tycks det röra sig om en förlaga till dessa båda herrar. Utan att slå på trumman eller gå händelserna i förväg kan man med fog konstatera att manuskriptet tillhör de första nedteckningarna - om inte den första!

Därmed kan man möjligtvis utläsa en ny arbetsordning och inte minst en ny kronologi/tillkomstordning för Bellmans mest kända verk. Nå, innan vi kommer dit, krävs dock en grundlig filologisk forskning. Materialet är som bekant minst sagt rikhaltigt och teorierna likaså, men förhoppningsvis kan vi få en klarare bild nästa år. Under alla omständigheter så kommer denna avisas läsare, under arbetets gång, få tillgång till de nya rön som dyker upp efter vägen.

Bengt Jonshult

PS Glömde jag skriva att handstilen påminner om Bellmans? DS

BELLMANSSÄLLSKAPET
KALLAR
TILL HÖSTMÖTE DEN 20 NOVEMBER
KL. 18.30

* * *

”KROGRUNDA PÅ BELLMANS TID”

Provsmakning av drycker efter 1700-talsrecept

BENGT JONSHULT OCH HENRIK MICKOS

Historik och musik

* * *

KONSERT OCH FÖREDRAG

MED

LEIF HENRIKSON, VIOLA DA GAMBA

Verk av

Marin Marais (1656-1728)

Georg Philipp Telemann (1681-1767)

Carl Friedrich Abel (1723-1787)

* * *

PLATS: Kaffegillet, Trångsund 4 (Gamla Stan, alldeles bakom
Storkyrkan)

PRIS: 120 kr (inkl. drycker/kaffe/thé och smörgås)

TID: 20 NOVEMBER 2007 Kl. 18.30

Bindande anmälan till Klubbmästare Cecilia Wijnbladh,

Klevgränd 2, 116 46 Stockholm, tel. 08-643 59 25

E-post: cecilia.wijnbladh@comhem.se

Antalet platser är begränsade! Biljetter hämtas vid entrén.

O.S.A. senast 18/11-07

REDAKTÖRENS RUTA

Som synes så präglas detta nummer av *Hwad Behagas?* om vad som tilldrog sig på Börshuset i september. Det är bara att hålla med skribenternas positiva ton. Det var en sammankomst värdig en av Sveriges största skaldar genom tiderna.

Symposiet var väl avvägt, med en förnämlig blandning av föreläsare och artister. Redaktören vill rikta ett varmt tack till samtliga inblandade: arrangörer, föreläsare och artister!

Samtidigt hälsar vi följande nya medlemmar varmt välkomna till Bellmansällskapet:

Anna-Lena Eriksen, Oslo, Noege
Annalena Fagerholm, Eskilstuna
Göran Fagerholm, Eskilstuna
Anders Camilo Goine, Stockholm
Gregor Händler, Stockholm
Anders Larsson, Nordfjordeid,
Norge
Margareta Larsson, Nordfjordeid,
Norge
Peter Lind, Uppsala
Eva Malmstedt, Karlshamn
Claes-Bertil Nilsson, Örebro
Peter Norman, Stockholm
Gudrun Pettersson, Kista
Paul Skorup, Stockholm
Monika Storbacka, Ludvika
David Tellström, Norrköping
Jesper Öhrman, Farsta

När du får detta nummer av *Hwad Behagas* i din hand har hösten slagit sitt grepp om naturen och det är inte långt fram till årets höstmöte - ett möte som kommer att bli särdeles speciellt! Förvisso kommer dryckesprovningen säkert att uppskattas, men det stora dragplåstret är Leif Henrikson! Leif trakterar det magiska instrumentet Viola da Gamba, ett instrument som äger sin egen spännande ton. Konserten med Leif ligger helt och hållet i fas med symposiet om "Bellman och musiken", så missa inte detta unika tillfälle! Ty det är inte var dag man får chansen att höra och se en gamba!

Nu är alltså hösten kommen och utanför mitt fönster singlar de brandgula löven som små svalor på flykt, men solen glimmar blank och trind och himmelen är blå. Bellman skrev nästan aldrig om hösten. Han var den borne sommarpoeten. Men samtidigt går det inte att undgå att hans dikt värmer lika skönt en kulen natt i november som under en högsommar dag i juli. Låt oss kliva in i vinterns rike med Bellmans konst i bagaget. Det kan inte gå fel.

Red.

Bellmansällskapets Medlemsblad
Utkommer med 3 nummer/år.
Ansvarig utgivare: Anita Ankarcrona
Redaktör: Bengt Jonshult, Barlows väg 5
134 40 Gustavsberg
08-570 100 89
e-post: hwadbehagas@comhem.se

Medlemsärenden: stahle@rixmail.se
Tel. 08-20 41 13
Hemsida: www.bellman.org
Tryck: Mowys skrivbyrå

ISSN 1104-4603